

Malaise smeekt om zelfreflectie

't Is crisis. Ook in de land- en tuinbouw. En dat blijft het nog wel even, denken de mensen die er verstand van hebben. Alleen voor de akkerbouwsector zijn ze optimistisch. Melkveehouders en glastuinders moeten nog even doorbijten, terwijl de intensieve veehouderij langzaam uit een diep dal kruipt. Ondernemen in crisistijd, hoe doe je dat?

ILLUSTRATIE HEIK VAN RUITENBEEK

Door Alice van Ginkel

"Als mijn vader melkveehouder was, zou ik ernstig twijfelen of ik het bedrijf nu wel over zou nemen." Dat zijn de woorden van landbouweconoom Cees van Bruchem (LEI). Hoewel hij voor sommige melkveehouders wel toekomst ziet, denkt hij dat het voor velen 'lastig' gaat worden. "Melkveehouders krijgen nu nog gemiddeld 20.000 euro aan toeslagen. Als dat wegvalt, moeten ze voor de wereldmarkt gaan produceren. Zeg maar voor 20, 25 cent de liter. Ik durf de stelling niet aan dat de Nederlandse melkveehouderij dáár klaar voor is."

Een harde boodschap van een doorgewinterde landbouweconoom. Gelukkig heeft hij ook goed nieuws. Vooral voor de akkerbouw. "Het ziet er helemaal niet zo slecht uit. De marktbescherming is hier al een heel eind afgebouwd.

Bovendien gaat de wereldwijde vraag naar bio-energie aan die markt trekken."

De intensieve veehouderij is al gewend aan grote schommelingen in het inkomen. Dat blijft, denkt Van Bruchem. Maar de marges worden kleiner en daardoor wordt het lastiger om klappen op te vangen, verwacht hij.

Dat geldt ook voor de tuinbouw. Bovendien gaan de olieprijsen weer stijgen. Dat zullen de tuinders volgend jaar op hun gasrekening terugzien.

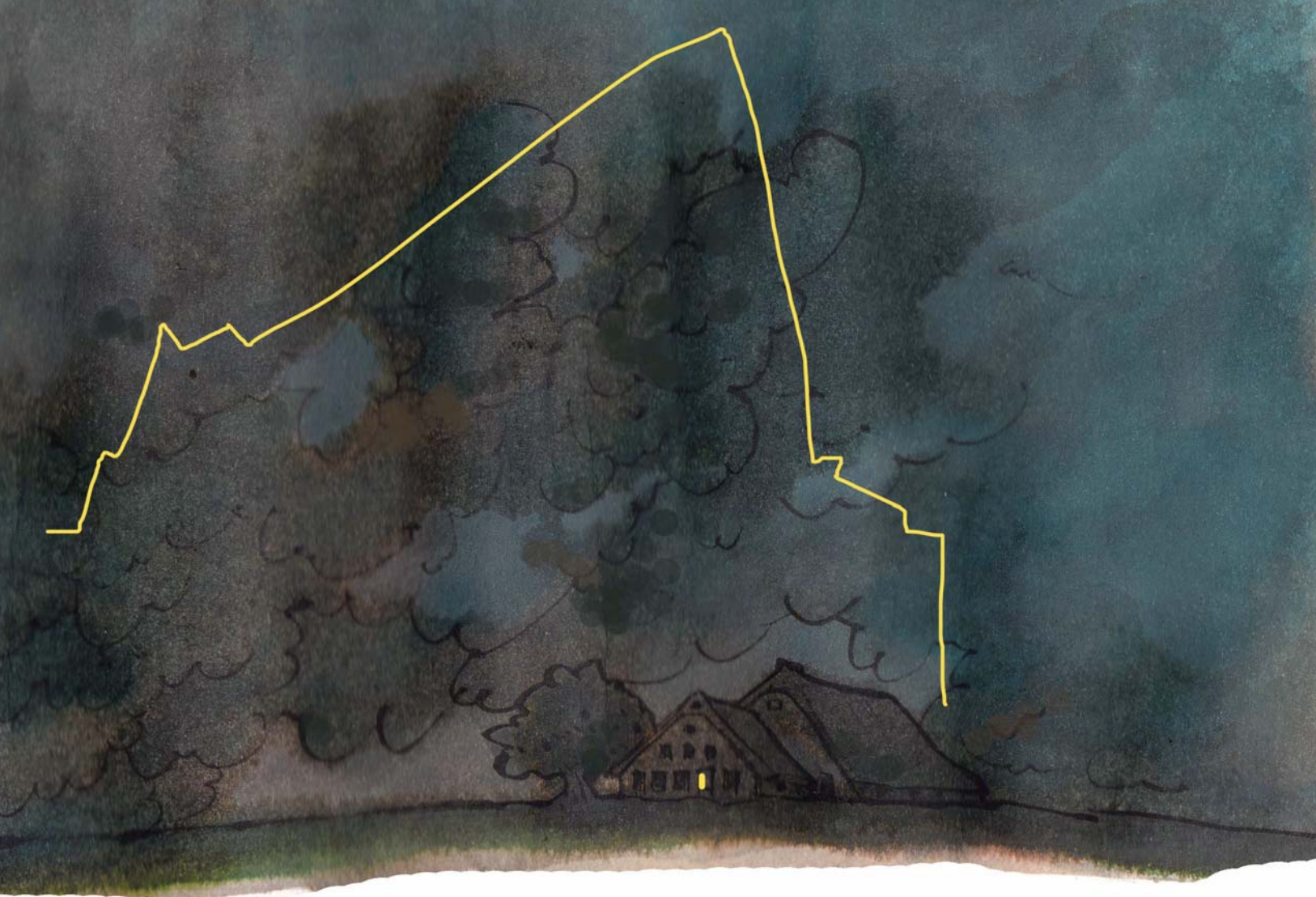
Crisis

De lage prijzen voor land- en tuinbouwproducten van dit moment worden voor een deel veroorzaakt door de economische crisis. "Mensen blijven evenveel eten, maar ze

Tips om de crisis door te komen

Hoe kom je als ondernemer de crisis door? Directeur Akker & Tuinbouw Rabobank Nederland Dick Oosthoek geeft adviezen.

1. Weet hoe je ervoor staat. Zorg wekelijks voor goede managementinformatie zodat je nog op tijd bij kunt sturen als het niet goed gaat. Zit er bovenop. Er zijn nog steeds enorme verschillen in resultaat tussen bedrijven. Bedenk dat er ook dit jaar nog genoeg bedrijven zijn die winst maken.
2. Kijk kritisch naar je eigen bedrijf. Concentreer je niet alleen op de dagelijkse gang van zaken, maar bekijk je bedrijf en je eigen functioneren eens van een afstandje. Ga daar eens rustig een dag voor zitten.
3. Investeer nu als je het geld ergens vandaan kunt halen. Kosten voor nieuwbouw zijn laag en er zijn voldoende bestaande bedrijven te koop.
4. Let op de kwaliteit van je product. Natuurlijk is het belangrijk om zoveel mogelijk kilo's en liters te leveren, maar juist in deze tijd is kwaliteit belangrijker dan ooit. Anders laat de consument jouw product gewoon liggen in de supermarkt.
5. Bundel je krachten. In crisistijd gaan ondernemers voor hun eigen bedrijf, terwijl je samen veel meer kunt bereiken. Koop gezamenlijk in of bundel je afzet.
6. Leer van ouderen, die hebben vaker een crisis meegemaakt. Jongeren hebben echter meer energie en veerkracht. Maak daar gebruik van om je door de crisis heen te slaan!



willen er in deze tijd liever minder voor betalen”, meent Van Bruchem. Er zijn nog meer oorzaken te noemen voor de prijsval van de afgelopen maanden. “Het is ook een reactie op de snelle stijging van de prijzen vorig jaar. De Europese landbouw heeft zich uit de markt geprijsd. Verder heeft de productie in Australië zich na jaren van droogte weer hersteld. En voor melk speelt de quotumverruiming natuurlijk ook mee. Ook al beweert de EU van niet.”

Of de markt zich weer gaat herstellen op korte termijn is nog maar de vraag. “Dat ligt eraan hoe snel de economie weer gaat groeien. Voordat alles weer op orde is, ben je toch vijf tot tien jaar verder”, denkt Van Bruchem. Hij verwacht dat de bevolkingsgroei wereldwijd zal afnemen, terwijl de productiegroei in sommige delen van de wereld nog veel mogelijkheden biedt.

Streepje voor

Dick Oosthoek, directeur Akker & Tuinbouw van Rabobank Nederland, is ook niet optimistisch. “Er zijn nog geen signalen voor herstel”, stelt hij vast. Dagelijks gaan zijn accountmanagers op pad met een moeilijke boodschap: het gaat zo niet langer. “Zeker in de glastuinbouw gaat het wringen. Hier gaat het al een aantal jaren moeizaam, vooral door lage prijzen en energiekosten die de pan uitrijzen.”

“Het is over de hele linie waardeloos”, beaamt Jacqueline van der Burg, NAJK-bestuurslid met de portefeuille Tuinbouw. Toch moeten jonge tuinders niet bij de pakken gaan neerzitten, vindt ze. “Wanneer weet niemand, maar het gaat een keer over. Zorg ondertussen dat je je zaakjes goed op orde

hebt. Als je weet hoe je bedrijf ervoor staat en hoe je een liquiditeitsprognose moet maken, heb je een streepje voor op de rest. Investeer juist nu een paar duizend euro in je eigen ontwikkeling. Dat betaalt zich later zeker uit”, is haar advies.

Bedrijfsovernames uitgesteld

“Ik ben blij dat de prijzen voor land- en tuinbouwproducten schommelen. Want dat betekent dat ze ook weer zullen stijgen”, reageert NAJK-voorzitter Wilco de Jong. “Je hebt als boer of tuinder piekjaren nodig om te bufferen. In sommige sectoren kennen ze dat al lang, anderen moeten er nog aan wennen. Je kunt ook op een andere manier stabiliteit in je bedrijf zoeken. Ik denk bijvoorbeeld aan inkoop voor vaste prijzen op de termijnmarkt.”

Cijfers heeft hij niet, maar Wilco heeft de indruk dat jongeren nu de bedrijfsovername uitstellen. “Je ziet het aan de steunmaatregel voor jonge boeren. Het geld wordt dit jaar lang niet opgebruikt. Dat komt deels omdat er weinig wordt geïnvesteerd, maar ik vermoed ook doordat er minder bedrijven worden overgenomen. Jongeren zijn extra gevoelig voor zo’n prijsdaling, zeker als ze net de grootste investering van hun leven hebben gedaan.”

Toch pleit het NAJK niet voor uitstel van het afschaffen van Europese marktbescherming. “Quota zijn voor jonge boeren veel te duur. En bovendien: quotering is voor Europa, maar niet voor de wereld. Dan zul je ook je markt weer moeten beschermen tegen goedkope import uit andere delen van de wereld. En dat is niet meer van deze tijd.”